

Pogłębione pytania o aktualne zagadnienia gospodarcze oraz wpływ wojny w Ukrainie na koniunkturę – oceny i oczekiwania

Aneks do publikacji „Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2022 (sierpień 2022)”.

Spis treści

Spis treści	1
Synteza	2
WPŁYW WOJNY W UKRAINIE	3
Wykres 1. Negatywne skutki wojny w Ukrainie i jej konsekwencje	3
Wykres 2. Zaobserwowane negatywne skutki wojny w Ukrainie w ostatnim miesiącu	4
Wykres 3. Wpływ wojny na zatrudnienie pracowników z Ukrainy	5
RYNEK PRACY	6
Wykres 4. Zmiana zatrudnienia pracowników wykwalifikowanych (relatywnie trudnych do zastąpienia) i niewykwalifikowanych (relatywnie łatwych do zastąpienia) w najbliższych trzech miesiącach	6
Wykres 5. Czynniki wpływające na poziom wynagrodzenia w najbliższych trzech miesiącach	7
Wykres 6. Podstawa decyzji w zakresie zatrudnienia i wynagrodzeń w najbliższych trzech miesiącach	8
Formularz bieżącej edycji badania.....	9
Uwagi metodologiczne	11

Synteza

W sierpniowym, rozszerzonym badaniu koniunktury pytania dotyczyły negatywnych skutków wojny w Ukrainie oraz rynku pracy. W porównaniu z poprzednim miesiącem nie nastąpiły większe zmiany w postrzeganiu efektów wojny w Ukrainie.

Według ankietowanych podmiotów, w obszarze bieżących uwarunkowań polityki kadrowej, do kluczowych czynników wpływających na poziom wynagrodzeń należą sytuacja finansowa firmy oraz utrzymywanie realnej wartości wynagrodzeń. Decyzje w zakresie zatrudnienia i wynagrodzeń podejmowane są najczęściej na podstawie bieżących danych. Na szczególnie podkreślenie zasługują następujące procesy:

Wpływ wojny w Ukrainie

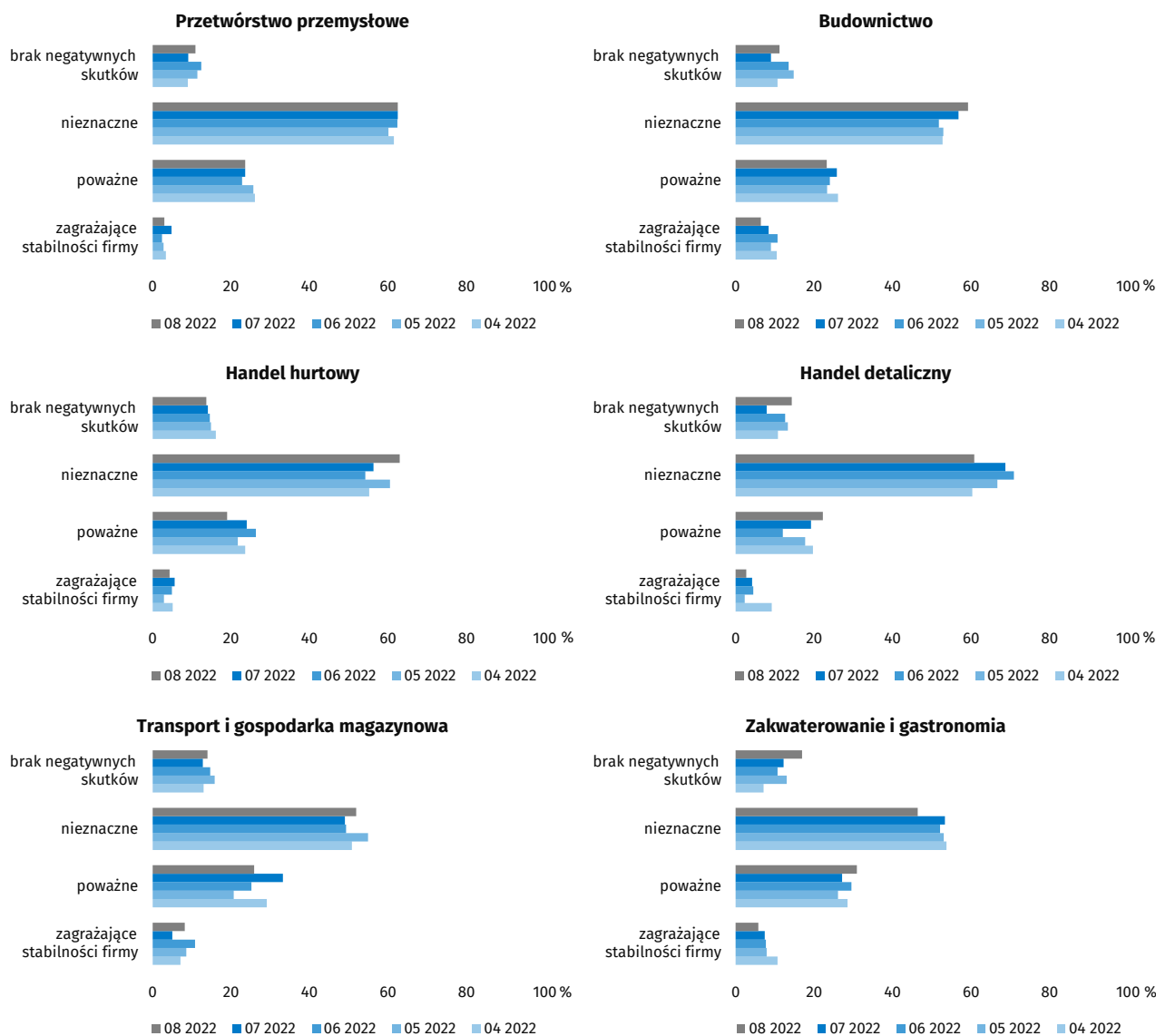
- **Sierpniowe wyniki badań wskazują, że w przypadku jednostek handlu hurtowego, budowlanych oraz z sekcji transport i gospodarka magazynowa nastąpił nieznaczny wzrost odsetka ankietowanych deklarujących brak lub nieznacznie negatywne skutki wojny w Ukrainie.** W porównaniu z lipcem wyraźniejsze pogorszenie sytuacji wystąpiło w przypadku jednostek handlu detalicznego z branży żywność, gdzie odsetek ankietowanych wskazujących na poważne i zagrażające stabilności firmy skutki wojny w Ukrainie, wzrósł o 13,8 p.proc. Największa poprawa wystąpiła natomiast w przypadku podmiotów handlu hurtowego o liczbie pracujących 250 i więcej osób, gdzie odsetek wskazań na poważne i zagrażające stabilności firmy skutki wojny w Ukrainie spadł o 17,4 p.proc.
- **Do najważniejszych negatywnych skutków wojny w Ukrainie, podobnie jak miesiąc wcześniej, zaliczany był wzrost kosztów, a następnie – w zależności od sektora gospodarki – zakłócenia w łańcuchu dostaw oraz spadek sprzedaży lub przychodów.** W porównaniu z poprzednim miesiącem wzrost wskazań na problem kosztów wystąpił szczególnie wśród przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego o liczbie pracujących 250 i więcej osób (wzrost o 8,4 p.proc.). Największy wzrost wskazań (w porównaniu z miesiącem wcześniejszym) na problem spadku sprzedaży lub przychodów, wystąpił wśród jednostek handlu detalicznego o liczbie pracujących 250 i więcej osób (wzrost o 7,1 p.proc.).
- **W przypadku przedsiębiorstw zatrudniających obywateli Ukrainy występowała zróżnicowana sytuacja w odniesieniu do problemu ich odpływu lub napływu.** Na większy odpływ (suma odpowiedzi: odpływ nieznaczny i poważny) w porównaniu z lipcem wskazały szczególnie jednostki usługowe z sekcji zakwaterowanie i gastronomia (wzrost o 7,0 p.proc.). Największy spadek wskazań dotyczących napływu pracowników z Ukrainy (suma odpowiedzi: napływ nieznaczny i poważny) wystąpił w przypadku jednostek przemysłowych zajmujących się produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz produkcją metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (spadek odpowiednio o 12,8 p.proc. i 12,0 p.proc.).

Rynek pracy

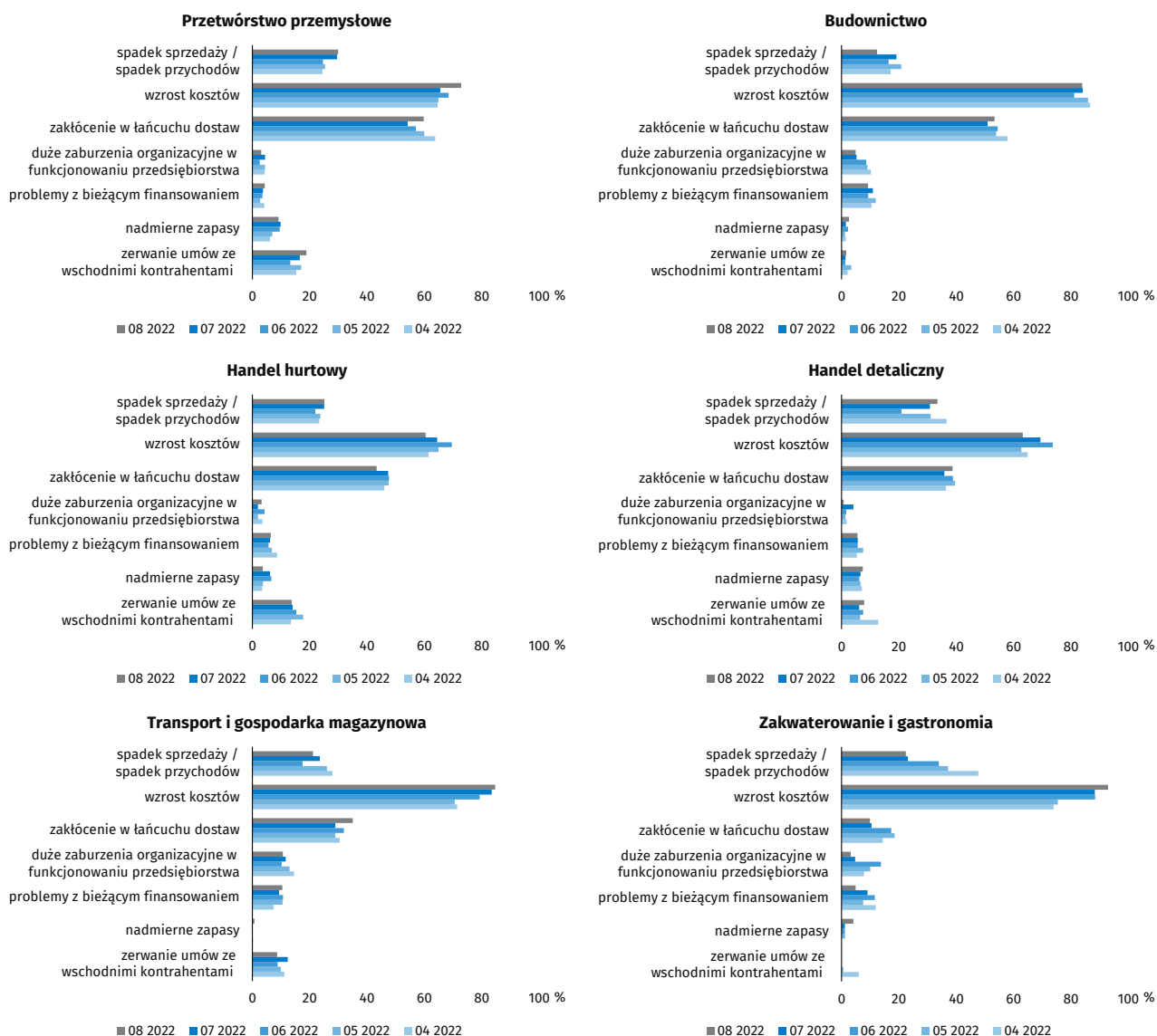
- **Ankietowane podmioty wskazują, że w okresie najbliższych trzech miesięcy w większym stopniu ograniczać będą zatrudnienie pracowników niewykwalifikowanych niż wykwalifikowanych.** Na możliwość ograniczenia zatrudnienia pracowników niewykwalifikowanych wskazują szczególnie jednostki handlu detalicznego z branży żywność oraz podmioty usługowe z sekcji zakwaterowanie i gastronomia (odpowiednio 32,7% i 27,3% wskazań). Również w przypadku pracowników wykwalifikowanych największy odsetek wskazań odnoszący się do planowanego ograniczenia zatrudnienia wystąpił w przypadku jednostek handlu detalicznego z branży żywność (23,3 proc.).
- **Wśród czynników wpływających w istotnym stopniu na poziom wynagrodzenia wskazywane były głównie sytuacja finansowa firmy i utrzymywanie realnej wartości wynagrodzeń (podwyżki inflacyjne). W zależności od sektora gospodarki występowały jednak różnice w relacji pomiędzy oboma czynnikami.** Na „podwyżki inflacyjne” częściej niż na sytuację finansową firmy przede wszystkim wskazywały jednostki usługowe o liczbie pracujących od 10 do 49 osób oraz przedsiębiorstwa budowlane o liczbie pracujących 250 i więcej osób. Sytuacja finansowa firmy była najczęściej zaznaczanym czynnikiem wpływającym na poziom wynagrodzeń w przypadku przedsiębiorstw przemysłowych zajmujących się produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (80,6% wskazań) jednostek handlu detalicznego z branży żywność (80,1% wskazań), natomiast „podwyżki inflacyjne” wśród jednostek usługowych z sekcji zakwaterowanie i gastronomia (70,8% wskazań).
- **Decyzje w zakresie zatrudnienia i wynagrodzeń ankietowane podmioty podejmują w większym stopniu na podstawie bieżących danych niż na podstawie oczekiwań dotyczących zmian jakie mogą nastąpić w długim okresie (rok).** Szczególnie wyraźnie jest to widoczne w przypadku jednostek z sekcji obsługa rynku nieruchomości oraz przetwórstwo przemysłowe, gdzie procent wskazań na decyzje podejmowane na podstawie bieżących danych wyniósł odpowiednio 73,6% i 71,0%.

WPŁYW WOJNY W UKRAINIE

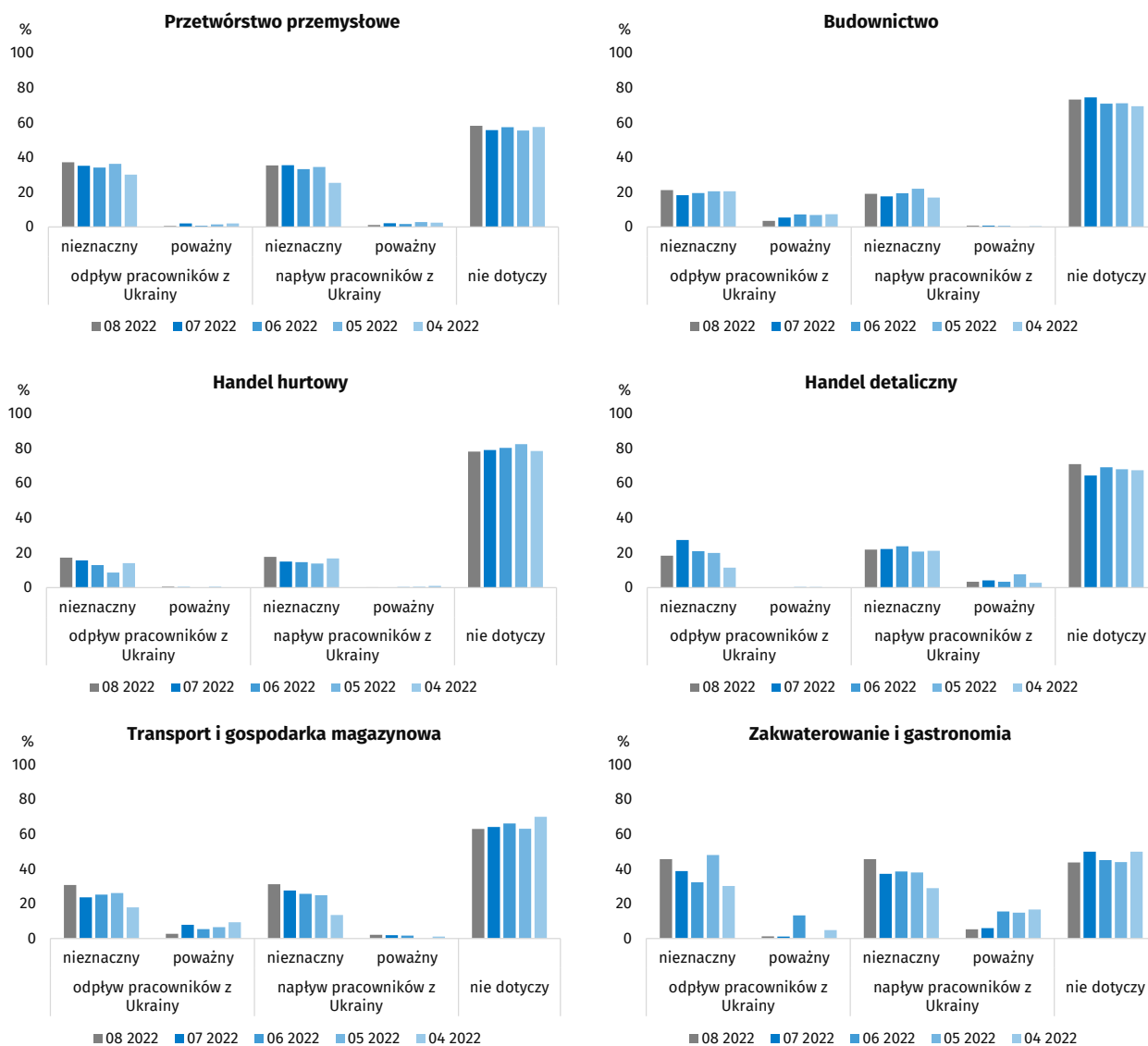
Wykres 1. Negatywne skutki wojny w Ukrainie i jej konsekwencje

Wykres 2. Zaobserwowane negatywne skutki wojny w Ukrainie w ostatnim miesiącu

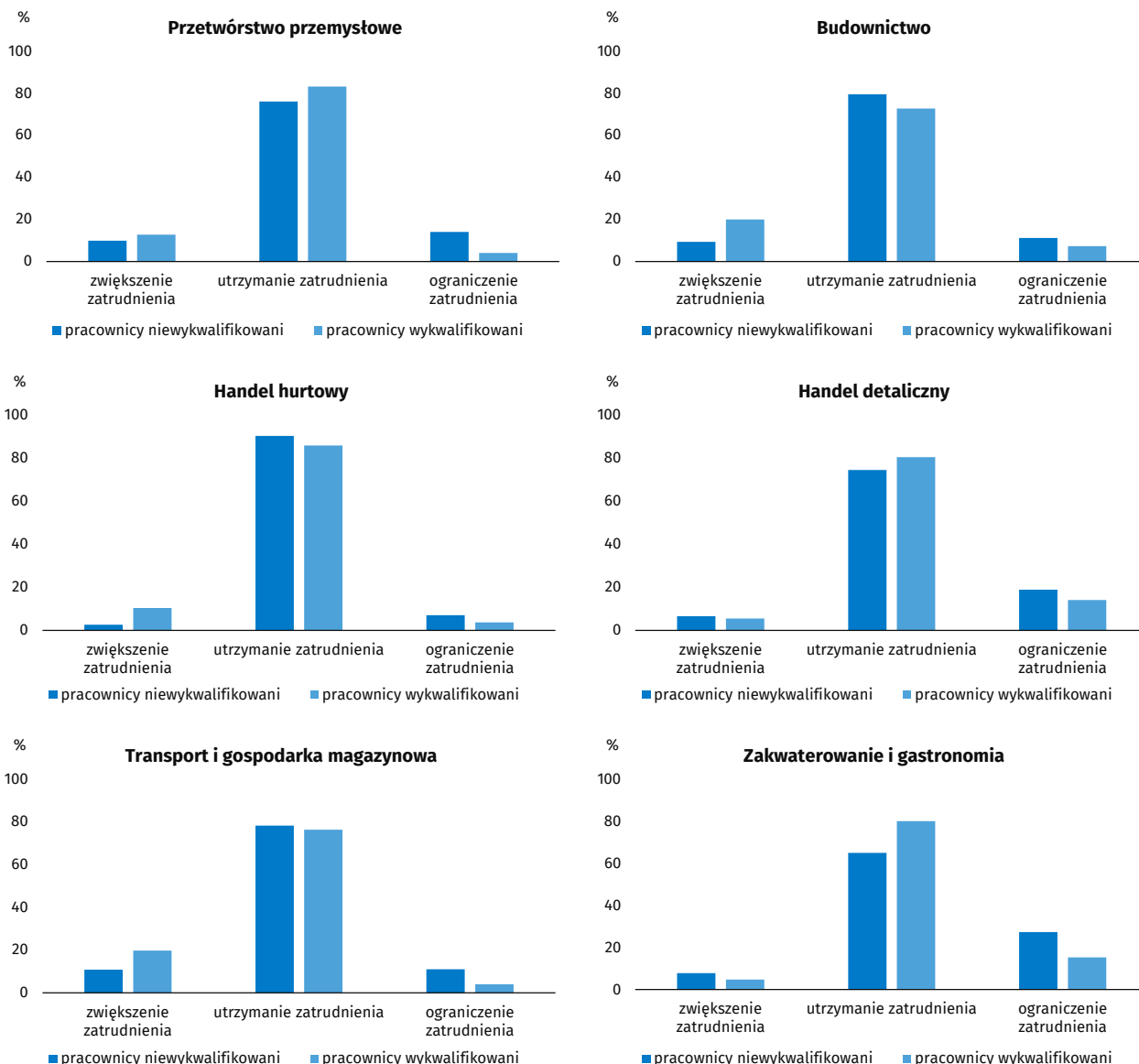

Wykres 3. Wpływ wojny na zatrudnienie pracowników z Ukrainy

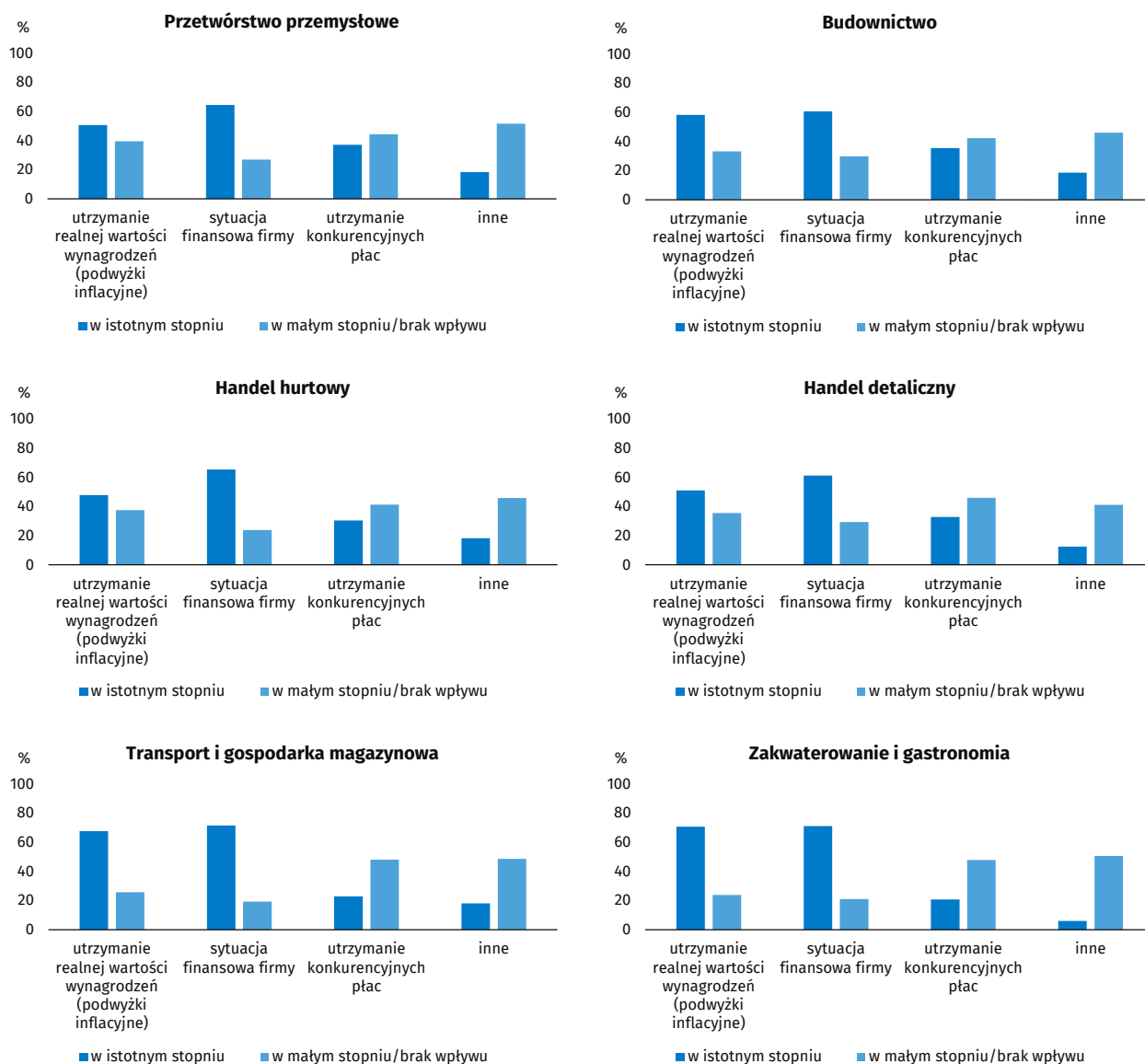

RYNEK PRACY

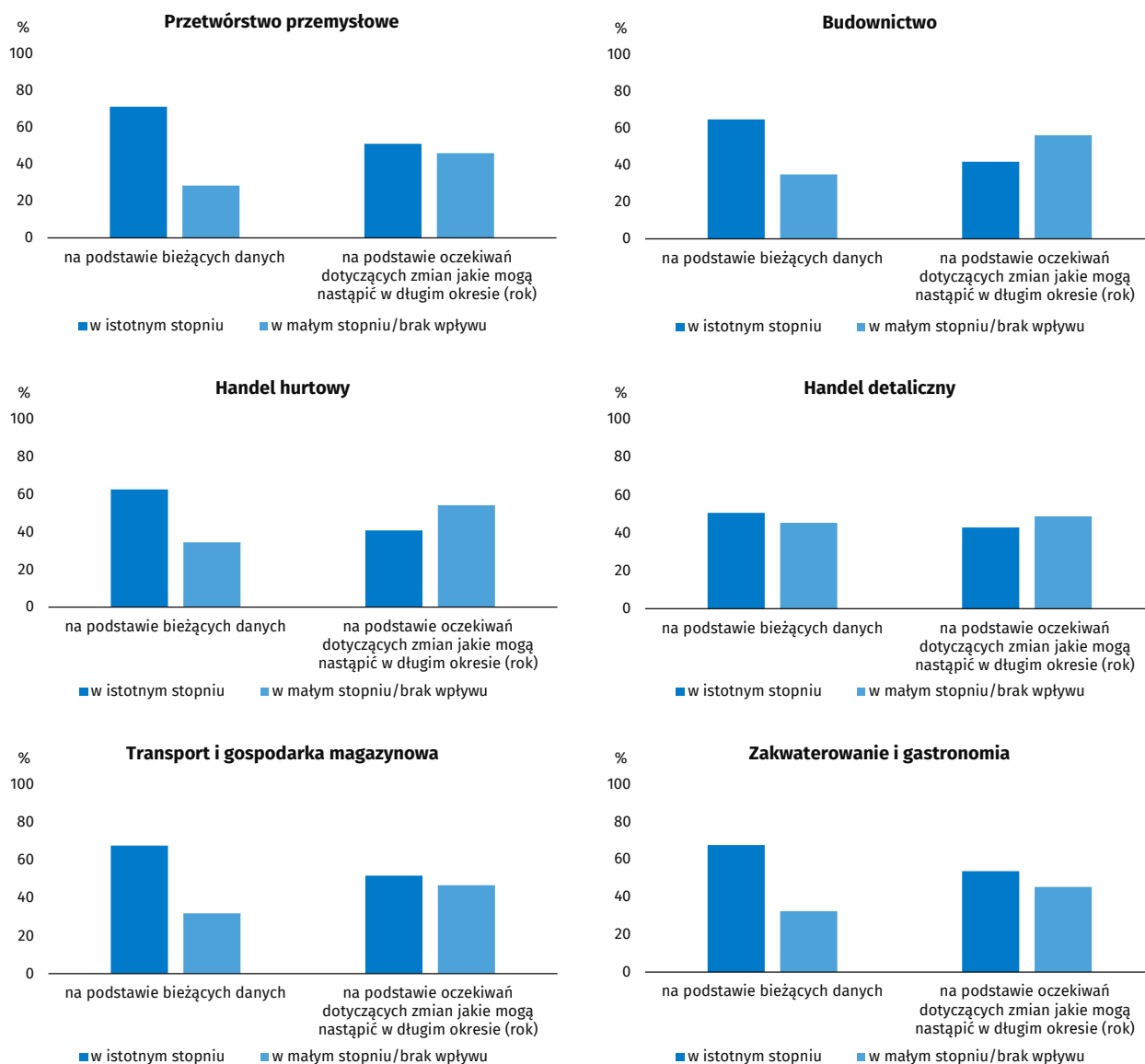
Wykres 4. Zmiana zatrudnienia pracowników wykwalifikowanych (relatywnie trudnych do zastąpienia) i niewykwalifikowanych (relatywnie łatwych do zastąpienia) w najbliższych trzech miesiącach

Wykres 5. Czynniki wpływające na poziom wynagrodzenia w najbliższych trzech miesiącach

Wykres 6. Podstawa decyzji w zakresie zatrudnienia i wynagrodzeń w najbliższych trzech miesiącach

Formularz bieżącej edycji badania

Wpływ wojny w Ukrainie

1. Negatywne skutki wojny w Ukrainie i jej konsekwencje dla prowadzonej przez Państwa firmę działalności gospodarczej będą w bieżącym miesiącu:

Proszę zaznaczyć tylko jedną odpowiedź

1. nieznaczące
2. poważne
3. zagrażające stabilności firmy
4. brak negatywnych skutków

2. Z zaobserwowanych w ostatnim miesiącu negatywnych skutków wojny w Ukrainie najbardziej do Państwa firmy odnoszą się:

Proszę zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi

1. spadek sprzedaży – spadek przychodów
2. wzrost kosztów
3. zakłócenie w łańcuchu dostaw
4. duże zaburzenia organizacyjne w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa
5. problemy z bieżącym finansowaniem
6. nadmierne zapasy
7. zerwanie umów ze wschodnimi kontrahentami

3. Jeżeli w Państwa firmie są zatrudnieni pracownicy z Ukrainy, to czy w związku z wojną w Ukrainie zaobserwowali Państwo w ubiegłym miesiącu:

Dopuszczalne jest równoczesne zaznaczenie po jednej odpowiedzi dla każdego z wariantów („odpływ” tj. odejście z pracy z powodu wojny oraz „napływ” tj. zatrudnienie nowych pracowników).

W przypadku, gdy firma nie zatrudnia pracowników z Ukrainy lub nie zaobserwowała w ubiegłym miesiącu ich „odpływu” czy „napływu”, proszę zaznaczyć odpowiedź „nie dotyczy”.

1. odpływ pracowników z Ukrainy
 - 1.1. nieznaczący
 - 1.2. poważny
2. napływ pracowników z Ukrainy
 - 2.1. nieznaczący
 - 2.2. poważny
3. nie dotyczy

Rynek pracy

4. Czy zamierzają Państwo w najbliższych trzech miesiącach:

w przypadku pracowników niewykwalifikowanych (relatywnie łatwych do zastąpienia) – w porównaniu z aktualną sytuacją:

Proszę zaznaczyć tylko jedną odpowiedź - w nawiązaniu do pytania o zatrudnienie z części II ankiety „prognoza sytuacji gospodarczej”

1. zwiększyć zatrudnienie
2. utrzymać zatrudnienie
3. ograniczyć zatrudnienie

w przypadku pracowników wykwalifikowanych (relatywnie trudnych do zastąpienia) – w porównaniu z aktualną sytuacją:

Proszę zaznaczyć tylko jedną odpowiedź - w nawiązaniu do pytania o zatrudnienie z części II ankiety „prognoza sytuacji gospodarczej”

1. zwiększyć zatrudnienie
2. utrzymać zatrudnienie
3. ograniczyć zatrudnienie

5. Które z poniższych czynników i w jakim stopniu wpłyną na poziom wynagrodzenia pracowników w Państwa firmie w najbliższych trzech miesiącach:

Dopuszczalne jest zaznaczenie maksymalnie dwóch odpowiedzi w każdej z kolumn („w istotnym stopniu” oraz „w małym stopniu/brak wpływu”).

	w istotnym stopniu	w małym stopniu/brak wpływu
1. utrzymanie realnej wartości wynagrodzeń (podwyżki inflacyjne)	☐	☐
2. sytuacja finansowa firmy	☐	☐
3. utrzymanie konkurencyjnych płac	☐	☐
4. inne	☐	☐

6. W jakim stopniu Państwa decyzje w zakresie zatrudnienia i wynagrodzeń w najbliższych trzech miesiącach oparte są:

Proszę zaznaczyć po jednej odpowiedzi w każdym z wariantów

	w istotnym stopniu	w małym stopniu/brak wpływu
1. na podstawie bieżących danych	☐	☐
2. na podstawie oczekiwań dotyczących zmian jakie mogą nastąpić w długim okresie (rok)	☐	☐

Uwagi metodologiczne

Do badania koniunktury gospodarczej – od badania za kwiecień 2020 r. – dołączany jest dodatkowy moduł. Uzyskane dane dostarczają – równoległe z wynikami standardowej części badania – bieżących ocen skutków wojny w Ukrainie dla przedsiębiorstw oraz innych pogłębionych informacji o aktualnych zagadnieniach gospodarczych.

Z uwagi na skalę przeprowadzanego badania, jego tematykę i szczegółowość, badanie jest źródłem szybkiej i szerokiej informacji m.in. o wpływie wojny w Ukrainie na przedsiębiorstwa w Polsce.

Moduł skierowano – na zasadzie dobrowolności – do szerokiej grupy przedsiębiorstw, obejmującej większość sektorów polskiej gospodarki i sekcji PKD, ok. 17,5 tys. w prezentowanych obszarach.

Poniższy Aneks przedstawia poszerzoną, w odniesieniu do Informacji sygnałnej, analizę wyników wraz z dodatkowymi wyjaśnieniami metodologicznymi.

Część pytań w dodatkowym module jest niezmienna. Wprowadzane są jednak modyfikacje w celu dostosowania go do aktualnej sytuacji i podstawowych wyzwań, przed jakimi stoją przedsiębiorstwa, a część pytań ma charakter rotacyjny (w cyklu kwartalnym), co pozwala rozszerzyć zakres poruszanych w badaniu zagadnień.

Pytania mają charakter zarówno jakościowy, jak i ilościowy. Do tej pory respondenci pytani byli m.in. o: pracowników, plany inwestycyjne, popyt i podaż, okres przetrwania przedsiębiorstwa w aktualnej sytuacji, korzystanie z pomocy i ułatwień w ramach tzw. Tarczy Antykryzysowej, wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę. W kwietniu 2022 r. do istniejącego bloku pytań zostały dodane pytania odnoszące się do skutków wojny w Ukrainie, natomiast ze zbioru pytań na czerwiec usunięto te dotyczące wpływu pandemii COVID-19.

Dodatkowy moduł został podzielony na dwie sekcje – pytań dotyczących wpływu wojny w Ukrainie na koniunkturę gospodarczą oraz pytań odnoszących się do rynku pracy. W przypadku pytania o pracowników z Ukrainy dopuszczalne było równoczesne zaznaczenie po jednej odpowiedzi dla każdego z wariantów („odpływ” i „napływ”), w związku z tym suma wariantów może przekroczyć 100%. Odpowiedź „nie dotyczy” zaznaczana była w przypadku, gdy firma nie zatrudnia pracowników z Ukrainy lub nie zaobserwowała w ubiegłym miesiącu ich „odpływu” czy „napływu”. Przy interpretacji pytań o charakterze ilościowym, należy mieć na uwadze fakt, że są one zadawane w ramach badania ankietowego koniunktury gospodarczej i należy interpretować je zgodnie z charakterem tego badania.

W bieżącej edycji badania, we wszystkich pytaniach prezentowany jest procent (ważony) odpowiedzi respondentów na dany wariant. Dane zostały zagregowane zgodnie z metodologią agregacji (ważenia) stosowaną standardowo w badaniu koniunktury gospodarczej, por. „Zeszyt metodologiczny: Badanie koniunktury gospodarczej”.

Badanie jest przeprowadzane w okresie od 1 do 10 dnia każdego miesiąca.